

Egernet

Tag med Naturkatapulten ud i naturen og mød det lille dyr med det store temperament.

Egernets videnskabelige navn, *Sciurus*, betyder: den, der sidder i skyggen af sin hale. Og det er netop sådan, man tit ser det lille røde egern: med halen lagt godt op om ryggen som en varm "dyne". De øvrige kendetegn er nogle, vi kender rigtig godt: Det fine hoved med de strittende knurhår og store øreduske, store runde øjne, de små "hænder", der lynhurtigt drejer nødden rundt, mens tænderne gnaver hul i skallen, så den eftertragtede kerne kan komme ud. Egernet er et vores få dagaktive pattedyr. Det færdes i skoven, i parker og i haver, så der er mange muligheder for at iagttage det sjove dyr.

Ewald og et meget klappevenligt egern.

Føde

Egernet lever først og fremmest af planteføde såsom hasselnødder, bog, agern, svampe, frugt, bær og koglefrø og knopper fra nåletræer. Med til menukortet hører også insekter, men egernet kommer også gerne til foderbrættet, hvor det især spiser mejsekugler, solsikkekerner og brødkrummer. Det stikker gerne af med en hel mejsekugle, hvis det kan se sit snit til det. Nødder bliver tit gemt i "depoter" rundt omkring til senere brug, men desværre er egernet en lidt glemsom fætter, så om foråret

kan man se spirer fra de mange glemte nødder, som har været gravet ned i depoterne og aldrig blevet fundet.

Find egernets spisekammer

Hvis I vil finde ud af, hvor der er egern, kan I lede efter rester af dets måltid: Nøddeskaller, kogleskæl og afgnavede kogler, som ligger under det træ, egernet har siddet og spist i. De afgnavede kogler er lette at kende: De øverste skæl sidder tilbage som en "dusk" (det er nemlig her, den ene pote holder fast), og resten af skællene er gnavet ret sjuksket af, så koglerestten får et noget flosset udseende. De afrevne skæl kan ligge som et helt tæppe under træet. Nødder er som regel flækket på langs fra et hul i den spidse ende. Prøv at lægge nødder ud på foderbrættet og se, om der ikke kommer et egern og nyder et let måltid.

Leg: Kast til egern

Til denne leg skal I fodre jeres egern med mad, der kastes hen til dyret. Det kan for eksempel være kogler, kastanjer eller nødder. I skal være mindst to deltagere, og hver deltager vælger en pind på cirka 30 centimeter, der skal være jeres "egern". Pinden sættes let i jorden, så den kan vælte, hvis den bliver ramt. I tegner nu to cirkler rundt omkring hvert egern. Den inderste cirkel kan være cirka en meter bred og den næste to meter bred.

Hver deltager får for eksempel 10 kogler. Gå 5 meter væk fra jeres egern. I skiftes til at kaste koglerne hen til egernet. Kogler, der bliver liggende i den

Vidste du det?

I begyndelsen af 1930'erne blev man opfordret til at bekæmpe egernet. Belønningen? Jagtfondens udbetalte simpelthen 1 kr. for hver indleveret egernehale! Egernet er siden blevet totalfredet.

inderste cirkel giver tre point, kogler i den næste cirkel giver et point, og kogler, der ligger udenfor, giver ingen point. Hvis jeres egern vælter, har I tabt. Både hvis det er jer selv, og hvis det er modstanderne, der vælter egernet. Man kan altså også forsøge at vælte modstanderens egern. Hvis I er gode til at kaste, kan I måske gå længere væk. I kan også tegne ringene mindre.

En effektiv gnaver

Synet er skarpt, og hørelsen og lugtesansen er også veludviklede. Kroppen er smidig, lemmerne er stærke, og den buskede hale, der er næsten lige så lang som kroppen, er et godt balanceredskab, når egernet klatrer og springer akrobatisk fra det ene træ til det andet. Tænderne er rigtige gnaver-tænder med kraftige, krumme fortænder. De slides ved det hårde gnavearbejde, men de vokser hele livet igennem. Bagsiden af tænderne er blødere end forsiden, så den slides mere. Det gør tænderne skrå og meget skarpe. Pelsens farve kan variere fra rød over brun til næsten sort. Bugen (maven) er altid hvid. Om vinteren bliver pelsen som regel lidt mere grålig.

Egern med radiosender

I de senere år har man fået ny og spændende viden om egernet. Man har nemlig udstyret en del egern med små radiosendere i et halsbånd. Og det resulterede i en masse oplysninger om dyrenes daglige aktiviteter og indbyrdes forhold.

Et temperamentsfuldt dyr

Når et egern bliver forstyrret, farer det gerne op i det nærmeste træ. Og der kan det så sidde og "skælde ud" på

Skovmåren hører til blandt egerne's ærkefjender.

Selvom egernet hovedsagelig er plantespiser, går det ikke af vejen for animalsk føde, hvis lejligheden byder sig.

fredsforstyrrelsen med nogle kraftige "tjuk-tjuk"-lyde samtidig med, at det pisker hidsigt fra side til side med sin hale. Der er ingen tvivl om, at egernet er godt gal i skralden!

Fjender

Egernet har ikke mange naturlige fjender. Det er så lynhurtigt et dyr, så det er svært for andre at fange det. Men rovfugle og mårer har hurtigheden til at indhente eller overraske egernet.

Leg: Egernjagt

Alle deltagere, på nær én, der udnævnes til mår, står som egern ved hver deres træ. Det gælder om at bytte træer egerne imellem. Egerne bytter træ ved at få øjenkontakt med et andet egern og derefter løbe til dennes træ. Det gælder for måren om at fange egerne, mens de bytter træ. Når måren fanger et egern, bytter de roller.

Fotos: Naturgrafik.dk (Niels Lisborg), Kenneth Johansson.

Vil du vide mere?

På biblioteket kan du låne flere bøger om danske pattedyr, og på nettet findes der masser af sider. Byg en egernkasse – find opskriften på nettet.

